

VEJEN KOMMUNE

*Brørup

PÆDAGOGISK LÆREPLAN

3-6 ÅR

FRA 01-01-2017 TIL 31-12-2018

Hjernen&Hjertet

RAMBOLL

Indholdsfortegnelse

1 INDLEDNING	3
1.1 Indledning	3
1.2 Værdier	4
1.3 Pædagogiske principper	5
1.4 Læringsforståelse	6
2 GENERELLE RAMMER FOR ARBEJDET MED DE PÆDAGOGISKE LÆREPLANSTEMAER	7
2.1 DE OVERORDNEDE LÆRINGSMÅL	7
2.2 ARBEJDET MED LÆRINGSMÅL FOR BØRN MED SÆRLIGE BEHOV	7
2.3 ARBEJDET MED LÆRINGSMÅL FOR METODER OG AKTIVITETER TIL INKLUSION	8
2.4 ARBEJDET MED LÆRINGSMÅL FOR SPROGINDSATSEN	9
2.5 ARBEJDET MED OVERGANGE OG SAMMENHÆNG	10
2.6 METODER OG AKTIVITETER I ARBEJDET MED OVERGANGE OG SAMMENHÆNG	11
3 PRIORITERING, DOKUMENTATION OG EVALUERING AF ARBEJDET MED DE SEKS LÆREPLANSTEMAER	12
3.1 FAKTA OM INSTITUTIONEN	12
3.2 PRIORITERING - LÆREPLANER	12
3.3 VÆRKTØJER TIL DOKUMENTATION	13
3.4 METODER TIL EVALUERING	13
3.5 DAGTILBUDETS ANVENDELSE AF EVALUERING TIL UDVIKLING AF DEN PÆDAGOGISKE PRAKSIS	13
4 MÅLSÆTNINGER FOR DE ENKELTE LÆREPLANSTEMAER	14
4.1 ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING	14
4.2 SOCIALE KOMPETENCER	15
4.3 SPROGLIG UDVIKLING	16
4.4 KROP OG BEVÆGELSE	17
4.5 NATUR OG NATURFÆNOMENER	18
4.6 KULTURELLE UDTRYKSFORMER OG VÆRDIER	19
5 EVALUERING AF ARBEJDET MED ET GODT BØRNEMILJØ SOM EN INTEGRERET DEL AF DET PÆDAGOGISKE ARBEJDE	21
5.1 ARBEJDET MED ET GODT BØRNEMILJØ	21
5.2 ARBEJDET MED BØRNEMILJØVURDERINGER	21
6 AFSLUTNING	22

1 INDLEDNING

1.1 Indledning

Kommunens fastsatte indledning

Du sidder nu med en pædagogisk læreplan fra et af Vejen Kommunes dagtilbud.

Den pædagogiske læreplan er et dokument, hvor det pædagogiske personale sammen med forældrebestyrelserne sætter mål for, hvilke erfaringer og kompetencer børnene skal have mulighed for at tilegne sig gennem deres tid i dagtilbuddet.

Formålet for dagtilbud er beskrevet i Dagtilbudslovens § 7 og siger at 'Børn i dagtilbud skal have et fysisk, psykisk og æstetisk børnemiljø, som fremmer deres trivsel, sundhed, udvikling og læring'.

På den baggrund har vi besluttet at Kerneopgaven i Vejen Kommune dagtilbud er, at Fremme barnets muligheder i livet.

Der er tillige udarbejdet en samlet målsætning for Kommunens Dagtilbud, som udtrykker, i hvilken retning vi ønsker at bevæge os, samt hvilke resultater vi ønsker at opnå ift. Kerneopgaven.

I den pædagogiske læreplan skal der sættes mål for børnenes læring indenfor disse seks temaer:

- Alsidig personlig udvikling
- Sociale kompetencer
- Sproglig udvikling
- Krop og bevægelse
- Naturen og naturfænomener
- Kulturelle udtryksformer og værdier

Den pædagogiske læreplan er et vigtigt arbejdsredskab for personale og forældrebestyrelse, den giver et samlet indtryk af, hvordan institutionerne arbejder med at skabe et godt børnemiljø, hvor alle børn trives, udvikler sig og lærer optimalt. Der gives også eksempler på, hvilke pædagogiske metoder der anvendes, og hvilke aktiviteter der sættes i værk, samt hvordan der evalueres og følges op på planens mål og resultater.

Rigtig god læselyst!

Områdets indledning

Du sidder nu med område Brørups pædagogiske læreplan. Den pædagogiske læreplan er der, hvor vi som område sammen med forældrebestyrelsen sætter mål for den kommende periode. Læreplanen for den enkelte afdeling Børneborgen, Vestervang og Æblehaven vil beskrive, hvordan vi opfylder målene, samt hvordan vi undervejs vil sikre, at vi tilpasser tiltag efter den enkelte barn og gruppens progression.

Den pædagogiske læreplan er det pædagogiske personales vigtigste arbejdsredskab og omhandler arbejdet med de seks læreplanstemaer, den pædagogiske praksis, børnemiljøet samt beskrivelse af de metoder vi vil anvende i arbejdet.

1.2 Værdier

Kommunens fastsatte værdier

Vejen Kommune har et overordnet værdisæt kaldet NASA. Herunder kan I se de kommunale værdier samt, hvordan vi ønsker, at de udmøntes i dagtilbuddet.

Nytænkning:

Vi er nytænkende og ser muligheder. -

Når de pædagogiske aktiviteter understøtter barnets egne initiativer og handlemuligheder.

Anerkendelse:

Vi er anerkendende i mødet med borgere, samarbejdspartnere og kolleger. -

Når barnet tager aktivt del i fællesskabet og oplever venskaber.

Sammenhæng:

Vi skaber sammenhæng på tværs, og sammen med borgerne. -

Når der er et tæt samspil mellem forældre og det pædagogiske personale omkring barnets trivsel, udvikling og læring.

Ansvarlighed:

Vi tager og giver ansvar. -

Når alle børn trives.

Områdets værdier

Vi arbejder i område Brørup ud fra Vejen kommune's værdier og har sat dem i et pædagogisk perspektiv:

Vision:

At skabe en inkluderende kultur for børn og voksne hvor leg, læring og trivsel er i fokus.

Nytænkning

Muligheder, åbenhed, samarbejde, viden og udvikling

Anerkendelse

Inklusion, respekt og kommunikation

Sammenhæng

Kendte mål, fælles retningslinjer, information/vide, personale arrangementer og samarbejde

Ansvarlighed

Tage ansvar/give ansvar/fælles ansvar, medejerskab, trivsel/arbejdsglæde, tillid og styring.

Forældreperspektiv:

Vision:

At område Brørup har kommunens fortrukne børnehavetilbud der skaber inkluderende rammer for trivsel, læring og udvikling med plads til forskellighed.

Sammenhæng:

Sammenhæng mellem dagpleje, børnehave og skole som fx. Overlevering og En førskole gruppe på tværs af børnehaverne.

Der samarbejdes og afstemmes forventninger til børn mellem dagpleje, dagtilbud og skole.

God og fælles kommunikation mellem forældre og dagtilbud

Sammenhæng i hele børnehaveforløbet.

Sammenhæng mellem kommunikation og handling

At personale og forældre kommunikerer om barnets trivsel, udvikling og behov. Det gør vi ved at orientere de enkelte forældre om deres barns trivsel, udvikling og behov, ved at fortælle om mål og intentioner i forhold til målsatte pædagogiske aktiviteter og ved i dialogen med forældrene at afklare de fælles forventninger i arbejdet med børnene.

Nytænkning:

Vi skaber nye løsninger i vores område indenfor de politisk fastsatte rammer

At der foregår udveksling af viden, kompetencer mellem børnehaverne som fx. gennem ressourcepersoners arbejde i netværk og sparring på tværs af institutioner.

Vi matcher nye krav og forventninger i samfundet som fx. Digitale medier og institutioner i udvikling.

Anerkendelse:

At vi hilser på hinanden både børn og voksne når vi kommer og når vi går hjem.

At vi har/viser respekt for hinandens værdier og leveregler.

Ansvarlighed:

Der er en rød tråd i den pædagogiske praksis.

At forældre og personale afklarer forventninger i forhold til barnets udvikling.

At barnet gives ansvar i forhold til udvikling og alder.

1.3 Pædagogiske principper

Kommunens fastsatte pædagogiske principper

1. Princip: Konsekvent fokus på forældreinddragelse og inkluderende børnefællesskaber
2. Princip: Sammenspil mellem leg, rutiner og pædagogiske aktiviteter, der understøtter barnets udvikling og læring
3. Princip: Tæt dialog og relevant inddragelse af flerfaglige samarbejdspartnere omkring barnets trivsel, potentialer og udfordringer samt udvikling og læring
4. Princip: En stærk professionskultur, hvor medarbejdernes kompetencer udvikles og sættes i spil, på baggrund af systematisk refleksion og forskningsbaseret viden

Områdets pædagogiske principper

1. Princip: Vi anvender en anerkendende dialog men den enkelte forælder og grupper af forældre, dialogen har altid barnet i centrum.
2. Princip: Vi tilrettelægger dagligdagen så der er en vekselvirkning mellem leg, daglige rutiner og voksenstyret aktiviteter.
3. Princip: Vi samarbejder med alle relevante parter, for at fremme barnets muligheder i livet.
4. Princip: Vi benytter os af såvel kommunale uddannelsesstilbud på diplom niveau, som lokale tiltag til udvikling af praksis. Vi anvender socialt inkluderende praksisanalyse i arbejdet med børn i udsatte positioner.
5. Princip: Vi sætter barnet i centrum i hverdagen.

1.4 Læringsforståelse

Kommunens fastsatte læringsforståelse

Når vi i Vejen Kommunes dagtilbud taler om læring, mener vi, at børn leger og lærer hele tiden.

- Leg udspringer af barnets behov og interesser og er, i samspillet med andre, fundamentet for, at barnet kan udvikle evnen til at øve indflydelse på og skabe kontrol over sit eget liv
- Vi følger barnets motivation og intentioner – i tæt samspil med barnet selv, dets kammerater og forældre
- Vi understøtter læring når barnet oplever tryghed, mødes med tillid og udfordringer samt inspiration fra nærværende og fagligt kompetente voksne

Arbejdet med læring i dagtilbuddene understøttes lokalt af 23 Læringsagenter, der gennem fælles diplomuddannelse samt netværk, kan byde ind med specifik viden og kompetencer omkring arbejdet med børn og unges læreprocesser, pædagogisk relationsarbejde samt pædagogisk udviklingsarbejde.

Herudover deltager medarbejdere fra dagplejen og daginstitutioner for 4. år i træk i praksisforskningsprojektet 'Barnet i Centrum', hvor der i første omgang blev arbejdet specifikt med de 0-3 årige børns samspil og læring. Fra 2016 inddrages også de 3-6 årige børn i projektet.

Områdets læringsforståelse

Læring understøttes når:

- Barnets spor følges.
- Barnet får aldersrssvarende udfordringer.
- Voksne anerkender barnets intentioner og ideer.
- Børn og voksne undres og undersøger sammen.
- Børn oplever succes og føler sig værdifulde.
- Der er interaktion mellem børnene og mellem børn og voksne.
- Det er meningsfuldt for barnet.
- Barnet er motiveret.
- Barnet møder fagligt kompetente og nærværende voksne.

2 GENERELLE RAMMER FOR ARBEJDET MED DE PÆDAGOGISKE LÆREPLANSTEMAER

2.1 DE OVERORDNEDE LÆRINGSMÅL

Kommunens fastsatte overordnede læringsmål

Dagtilbuddet skal skabe et fysisk, psykisk og æstetisk børnemiljø, der i samarbejde med hjemmene

- understøtter børnenes trivsel, sundhed, alsidige udvikling og læring
- sikrer dem en god og tryk opvækst, med mulighed for leg, fordybelse, udforskning og erfaring
- fremmer deres selvværd, evner til at indgå i forpligtende fællesskaber, samt forståelse for demokrati og kulturel integration
- styrker oplevelsen af sammenhæng og kontinuitet på tværs af hjem, dagtilbud og skole

På denne baggrund formulerer dagtilbuddene mål og kriterier ud fra den pædagogiske læreplans temaer og evaluerer dem løbende både internt og på tværs af dagtilbud og skole.

Der udarbejdes lokalt fastsatte mål for progression over tid ift. børnenes udvikling af sprog samt robusthed og forandringsparathed.

Områdets overordnede læringsmål

Vores tilgang til læreplans arbejdet og de kommunale mål er, at vi via didaktiske overvejelser tilrettelægger en hverdag hvor børnene og deres leg er i centrum og hvor de planlagte aktiviteter sker med afsæt i barnets eller gruppens nærmeste udviklingszone. Den nærmeste udviklingszone vurderes med afsæt i pædagogernes observationer, sprogvurderinger og overgangsvurderinger.

2.2 ARBEJDET MED LÆRINGSMÅL FOR BØRN MED SÆRLIGE BEHOV

Kommunens fastsatte læringsmål for børn med særlige behov

I Vejen Kommune har vi en Forebyggelsesstrategi, der skal sikre at alle børn og unge (0-18 år) får de bedst mulige rammer for trivsel og udvikling.

Visionen er, at ressourcer og kompetencer hos barnet/den unge, familien, netværket og ansatte i Vejen Kommune skal udnyttes effektivt gennem en sammenhængende indsats.

Målet er at understøtte inklusion i Dagtilbuddet, så alle børn har mulighed for at være en del af udviklende fællesskaber.

Børn i forskellige udfordringer støttes derfor i deres udvikling og læring som en integreret del af den almene pædagogiske indsats med inddragelse af relevante resourcepersoner i og omkring Dagtilbuddet. Der er udarbejdet en fast model samt handleguides for, hvornår og hvordan sundhedsplejersker, psykologer, familiekonsulenter mv. inddrages i hhv. forbyggende, foregribende og indgribende indsatser.

Forældre, børn og pædagoger har desuden mulighed for at få bistand fra et korps af specialpædagogisk uddannede pædagoger – Ressourcepædagogerne.

Ressourcepædagogernes bistand tager afsæt i observationer af:

- Personalets interaktion med barn/børn, barn/personale, personale/personale
- Barnets interaktion til de øvrige børn
- Familien og netværkets mulighed for at være aktive medspillere i et gensidigt og forpligtende samarbejde

Herudover faciliteres inklusionsindsatsen af Dagtilbud- og Skoleafdelingens udviklingskonsulenter, der bidrager med sparring samt udviklings- og uddannelsestiltag for ledere og medarbejdere.

Kommunen råder desuden over Specialdagtilbuddet Sløjfen, der er oprettet under servicelovens § 32, og er et tilbud til børn med vidtgående behov.

Områdets læringsmål for børn med særlige behov

I Område Brørup arbejder vi med de kommunale læringsmål for børn med særlige behov som flg.:

Barnets deltagelse er et mål i sig selv.

Børn har lige muligheder, trods forskellige forudsætninger og udfordringer.

Børn føler sig accepteret i fællesskabet.

Vi er i arbejdet med børnene iagttagende og reflekterende metodikere.

Vi skaber et bredt og stimulerende læringsmiljø i såvel planlagte som spontane aktiviteter.

Et målrettet forældresamarbejde er forudsætningen for en vellykket inklusion.

Tegn på målopfyldelse:

Vi vil se børn, der er i trivsel og deltager aktivt i fællesskaber.

Vi vil se børn, der udviser engagement og initiativ i legen.

Vi vil høre børn, der kommunikerer med andre børn og voksne i leg og aktiviteter.

Vi vil se børn, der vælges og inviteres til at være en del af fællesskabet.

Vi vil se børn, der udviser forståelse og anerkendelse for andres forskellighed.

Vi vil se børn, der udvikler sig og profiterer af vores pædagogiske indsats.

Vi vil se forældre, der er aktivt deltagende i, hvad der sker i institutionen.

Vi vil se forældre, der udviser tryghed til at kunne samarbejde om barnets udvikling og trivsel.

2.3 ARBEJDET MED LÆRINGSMÅL FOR METODER OG AKTIVITETER TIL INKLUSION

Områdets metoder og aktiviteter til inklusion:

Vi faciliterer børnene i legen via vejledt deltagelse.

Vi reflekterer i et fagligt fællesskab, med fokus på at anskue pædagogisk praksis.

Vi arbejder med praksisfortællinger, der har udgangspunkt i Socialt Inkluderende Praksisanalyse (SIP).

Vi udvikler os fagligt via foredrag, kurser og efteruddannelse og gør brug af de faglige kompetencer, der findes i området.

Vi benytter os af muligheden for faglig sparring med relevante eksterne samarbejdspartner.

Vi inddrager forældrene løbende i forhold til barnets trivsel og udvikling.

2.4 ARBEJDET MED LÆRINGSMÅL FOR SPROGINDSATSEN

Kommunens fastsatte overordnede sprogindsats

Dagtilbud og Skole i Vejen Kommune vil gennem mål- og resultatstyring understøtte det sprogpædagogiske arbejde i dagtilbud og skoler, så alle børns sprogfærdigheder og literacy-kompetencer styrkes. Dette skal bidrage til øget trivsel og være med til at skabe flere muligheder i livet for det enkelte barn.

Gennem udvikling af en struktureret og kvalificeret datakultur og dermed systematisk anvendelse af data via bl.a. TRAS, Rambølls sprog- og overgangsvurderinger, læseprøver og Nationale test kan vi få vigtig viden om børns sprog og læsning både på kommunalt niveau, på område- og institutionsniveau samt på individniveau.

Analyse af disse data vil kunne give eksakt viden om:

- hvilke sproglige områder, der kan være behov for at understøtte med målrettede indsats
- hvilke kompetencer der kan deles på tværs af dagtilbud og skoler

Generelle indsats omkring børnenes sprog- og literacykompetencer prioriteres, understøttes og koordineres af Dagtilbud og Skoles Tale-høreteam og udviklingskonsulenter.

Der uddannes herudover sprog- og læsevejledere på diplomniveau, som på tværs af dagtilbud og skole kan bidrage til og understøtte de lokale pædagogiske indsats. Dette arbejde netværksunderstøttes via Dagtilbud og Skoles konsulenter.

Områdets overordnede sprogindsats

Vi har uddannet en sprogvejleder der skal bruges som en ressource i alle enheder som vejleder og tovholder for sprogetværket.

Sprogetværket sætter mål for sprogarbejdet med afsæt i resultatet af område rapporten. De enkelte enheder laver efter følgende mål med afsæt i enhedens, gruppens og det enkelte barns resultat.

Sammenhæng

Vi laver sprogvurderinger og laver effektmåling og vil gerne lave pædagogisk indsats med afsæt i det opsamlede datagrundlag. Desværre er det et for svagt datagrundlag og lave nye mål på, derfor læner vi os denne gang op af de nationale mål på området.

Dog vil vi bruge datagrundlaget til analyserer resultatet af de enkelte test, for at lave tiltag på det område, hvor børnene i den enkelte afdeling er mest udfordret. Indsatsområderne er valgt efter nedslag i daginstitutionsrapporten den 14. september 2015.

Mål:

At leve op til de nationale mål om mindst 85 % i generel indsats, når vurderingen laves på børn i 5 års alderen

Tiltag:

Analysen af resultatet giver følgende indsats områder og den enkelte afdeling laver en pædagogisk indsats, der understøtter:

Børneborgen

3-årige:

- Receptiv talesprog

5-årige:

- Receptive talesprog

Æblehaven

3 årige

- Receptive talesprog

5 årige

- Lydlige kompetencer.

Vestervang

3 årige

- Produktive talesprog

5 årige

- Kommunikative kompetencer.

Tegn:

I praksis vil der være aktiviteter i alle afdelinger, der understøtter udvikling af:

- Produktivt talesprog
- Kommunikative kompetencer
- Receptivt talesprog
- Lydlige kompetencer.

Evaluerings:

Rambøll sprogvurderinger

Resultatet af sprogvurderinger og den pædagogiske indsats sammenholdes og evalueres.

2.5 ARBEJDET MED OVERGANGE OG SAMMENHÆNG

Kommunens fastsatte arbejde med overgange og sammenhæng

I Vejen Kommune har vi et stærkt fokus på, at skabe sammenhæng og mening i børnenes liv. Derfor er der et tæt og forpligtigende samarbejde med forældrene, mellem de enkelte dagtilbud samt mellem kommunale ressourcepersoner, dagtilbud og skoler omkring børnenes trivsel, udvikling og læring.

Formålet med samarbejdet er,

”At skabe grundlag for udvikling af aktive, selvstændige, samarbejdskompetente og frustrationsrobuste borgere med et tilstrækkeligt fagligt niveau til at kunne fortsætte i videre uddannelse eller begynde på arbejdsmarkedet” (Mads Hermansen)

For at understøtte dette formål har Vejen Kommune i samarbejde med Rambøll udviklet et elektronisk vurderingsværktøj med navnet ’Rambøll Overgang’.

Værktøjet hjælper pædagoger, lærere og forældre med, at følge barnets udvikling og læring over tid, med særligt fokus på at udvikle deres robusthed og forandringsparathed.

For børn under 3 år, arbejdes der med systematisk trivselsvurdering i samarbejde med sundhedsplejen og familien.

Processen omkring vurderingerne samt dialogen om vurderingsresultaterne tjener samtidig til at kvalificere den pædagogiske praksis således, at den bedst muligt understøtter barnets trivsel, samt udvikling af robusthed og forandringsparathed op til, under og efter skiftene mellem hjem, dagtilbud og skole.

Områdets arbejde med overgange og sammenhæng

Det er Vejen Kommunes målsætning, at der skal skabes en rød tråd i barnets liv gennem samarbejde mellem forskellige dagtilbud og mellem dagtilbud og skole. De kompetencer barnet har opnået i sit nuværende dagtilbud, skal det kommende dagtilbud og skolen bygge videre på sammen med barnet.

Princip: Vi sikre en overgang hvor ingen vigtige viden går tabt.

Overgange internt:

Internt har vi overgange mellem vuggestuen/børnehaven og aldersinddelte grupper.

Alt skriftligt materiale ressource/handleplaner, Tras, sprogvurderinger overleveres ved et møde hvor der deltager pædagoger fra begge grupper og forældre.

Overgang mellem børnehave og dagpleje

Daglejerpædagogen sender et kort beskrivelse af det enkelte barns udvikling og interesser, Tras og eventuelle ressource/handleplaner.

Overgang mellem børnehave og skole

Pædagoger informere forældrene om sprogvurderinger, overgangsvurderinger og handleplaner.

Forældrene godkender de informationer som skal overleveres til skolen.

Pædagoger informere skolens personale om sprogvurderinger, overgangsvurderinger og eventuelle ressource og handleplaner

2.6 METODER OG AKTIVITETER I ARBJEDET MED OVERGANGE OG SAMMENHÆNG

Områdets metoder og aktiviteter i arbejdet med overgange og sammenhæng

Eksterne sammenhænge.

Dagleje-Børnehave

Daglejen sender en kort beskrivelse af barnet, når barnet er anvist til børnehaven.

Børnehave-skole

Der laves i september/oktober overgangsvurderinger på alle som fylder 5 i indeværende år. Disse vurderinger gennemgås med forældrene i november.

Der laves sammenhængssamtaler mellem børnehave og skole ca. 1 måned før et indrul til skolen, disse samtaler er med afsæt i overgangsvurderingen på det enkelte barn.

Interne sammenhænge:

I de enheder hvor børnene er inddelt i aldersopdelte grupper, er der en sammenhængssamtale mellem grupperne. I forbindelse med sammenhængen mellem vuggestue og børnehave laver vuggestuen en TRAS (Tidlig registrering af sproglig udvikling) som danner grundlag for sammenhængssamtalen.

3 PRIORITERING, DOKUMENTATION OG EVALUERING AF ARBEJDET MED DE SEKS LÆREPLANSTEMAER

3.1 FAKTA OM INSTITUTIONEN

Områdets beskrivelse:

I område Brørup er der ca. 180 børn fordelt på 3 børnehaver, hvoraf den ene enhed har en integreret vuggestue. Tallet er et gennemsnitstal da det har et udsving hen over året.

1. januar

I Vuggestuen er der 16 børn 0-2,9 år

I Vestervang er der 59 børn 2,9-6 år

I Børneborgen er der 60 børn 2,9-6 år

I Æblehaven er der 54 børn 2,9-6 år

0-1 år 0

1-2 år 4

2-3 år 11

3-4 år 12+12+18

4-5 år 15+17+18

5-6 år 24+19+15

6-7 år 1

I alle 3 enheder er børnegruppen homogen i forhold til børn med forskellige kulturelle baggrunde og sociale vilkår.

I område Brørup har vi x pædagoger og x pædagogiske assistenter (PA) og x pædagogmedhjælpere, fordelingen mellem pædagoger og PA/pædagogmedhjælper tilstræbes at være 70/30%.

Alderen på personalet er fordelt mellem 18 og 60 år.

Det er hovedsageligt kvinder som er ansat pt. har vi en mandlig pædagogmedhjælper.

3.2 PRIORITERING - LÆREPLANER

Følgende viser den forventede procentvise fordeling på de 6 læreplanstemaer, som er angivet i den pædagogiske læreplan:

Alle læreplanstemaer har bidraget lige meget til børnenes udvikling

Kommentar:

På trods af at vi har stor bevågenhed på både sproglig udvikling og krop og bevægelse, indgår de øvrige læreplanstemaer implicit i hverdagens aktiviteter, lege og dialoger. Derfor er alle læreplans temaerne prioriteret lige højt.

3.3 VÆRKTØJER TIL DOKUMENTATION

Under udarbejdelsen af pædagogiske læreplaner er det angivet, at følgende værktøjer særligt benyttes til dokumentation af arbejdet med læreplanerne:

- Læringshistorier
- Praksisfortællinger
- Foto
- Barnets bog
- Iagttagelser/observationer
- Sprogvurderinger
- Overgangsvurderinger

3.4 METODER TIL EVALUERING

I forbindelse med udarbejdelsen af læreplanerne er det angivet, at der er benyttet følgende metoder til at evaluere arbejdet med læreplanerne:

- SMTTE
- Læringshistorier
- Brugertilfredshedsundersøgelser
- Sprogvurderinger
- Overgangsvurderinger

3.5 DAGTILBUDETS ANVENDELSE AF EVALUERING TIL UDVIKLING AF DEN PÆDAGOGISKE PRAKSIS

I forbindelse med udarbejdelsen af læreplanerne er det angivet, hvordan evalueringer skal anvendes til udvikling af den pædagogiske praksis:

Vi ønsker at videreudvikle en evalueringskultur hvor læreplanen skal bruges som et refleksionsværktøj og hvor mål, tegn og tiltag hele tiden er hinandens forudsætninger og grundlag for systematisk at evaluere, sætte nye mål, tegn og tiltag.

Vi har i 2015 øvet os i at sætte mål med afsæt i resultaterne fra sprogvurderingerne dette arbejde ønsker vi at videreudvikle i læringsnetværk. Disse læringsnetværk er etableret med relation til læreplanstemaerne og skal arbejde med ny viden, evaluering og målsætning.

4 MÅLSÆTNINGER FOR DE ENKELTE LÆREPLANSTEMAER

4.1 ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING

SAMMENHÆNG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende fokus for jeres arbejde (sammenhæng) med alsidig personlig udvikling angivet:

Børns personlige udvikling trives bedst i en omverden, der er lydhør og medlevende. Voksne, der engagerer sig i børnene, ser børnene og anerkender vigtigheden i at understøtte de drømme og ønsker, børn har. Samtidig med at børn skal have mulighed for at opleve sig selv som afholdte og værdsatte individer, der er beskyttet af et fællesskab, skal de også lære at se og forstå samspillet og de konflikter, der kan opstå med andre – både børn og voksne.

MÅLSÆTNING OG TEGN

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende overordnede mål for arbejdet med alsidig personlig udvikling angivet:

Kommunens fastsatte mål:

Det overordnede mål er at børnene, i forhold til deres alder og udvikling, er psykisk robuste og i stand til at indleve sig i andre, tage initiativ, handle selvstændigt samt tage vare på deres egen personlige integritet.

Områdets overordnede mål:

Børn kan indleve sig i hinanden og deres omgivelser.

Børn lærer at være selvhjulpne.

Børn udvikler selvværd og selvtillid.

Børn kan anerkende egne og andres følelser.

Børn er robuste og forandringsparate.

Børn er inkluderet i fællesskabet.

Følgende tegn på læring hos børnene blev formuleret:

1. Tegn: Vi vil se børn, der viser følelser.
2. Tegn: Vi vil se børn, der involverer sig i hinanden.
3. Tegn: Vi vil se børn, der tør udfordre sig og siden mestrer nyt.
4. Tegn: Vi vil se børn, der er aktivt deltagende og føler sig som en aktiv del af fællesskabet.
5. Tegn: Vi vil se børn, der udviser initiativ.
6. Tegn: Vi vil se børn, der kan vise stop eller jeg ønsker at deltage
7. Tegn: Vi vil se børn, der er inkluderet i børnegruppen.

TILTAG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner blev følgende tiltag i arbejdet med alsidig personlig udvikling angivet:

1. Tiltag: Læringsmiljø - børnemiljø

2. Tiltag: Børn tilbydes trygge og udviklende rammer.
3. Tiltag: Børn udfordres i deres nærmeste udviklingszone.
4. Tiltag: Øvrige tiltag kan ses i den enkelte enheds udviklingsplaner

4.2 SOCIALE KOMPETENCER

SAMMENHÆNG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende fokus for jeres arbejde (sammenhæng) med sociale kompetencer angivet:

Social kompetence udvikles i fællesskab med andre mennesker i venskaber og grupper. De vigtige elementer i social kompetence er empati, evne til tilknytning og sociale færdigheder.

Social kompetence er nøglen til fællesskabet, hvor børnene har mulighed for at udfolde sig – i leg, i samarbejde med andre om at løse opgaver og realisere drømme.

Det er vigtigt, at børn støttes i at danne venskaber og lærer, hvordan man kommer med i og er en del af en gruppe. Det er i fællesskabet med andre, børnene oplever styrke og betydning og her, der er adgang til at give og opnå anerkendelse. Det er som skabere af fællesskabets historie, der fortælles hver dag, at børn bliver socialt kompetente.

Børn skal i omsorg og respekt have mulighed for at udvikle konstruktive og nære relationer til andre mennesker. Der skal være plads til at give udtryk for egne følelser og behov samtidig med, at børnene også forstår, at andre har de samme behov. Børn skal lære at sætte grænser for sig selv og sige til og fra.

MÅLSÆTNING OG TEGN

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende overordnede mål for arbejdet med sociale kompetencer angivet:

Kommunens fastsatte mål:

Det overordnede mål er at børnene, i forhold til deres alder og udvikling, kan håndtere tilknytning og adskillelse, indgå i fællesskaber og mestre sociale spilleregler, etablere og fastholde venskaber samt kommunikere hensigtsmæssigt med udgangspunkt i egne og andres følelser.

Områdets overordnede mål:

Børn udviser empati og omsorg.

Børn kan udvise anerkendelse via tolerance og respekt for hinanden.

Børn kan danne venskaber og lege med hinanden.

Børn kan aflæse andres signaler og kropssprog.

Børn kan lytte og forhandle i såvel leg som ved konfliktløsning.

Børn har forståelse for demokratiske værdier.

Følgende tegn på læring hos børnene blev formuleret:

1. Tegn: Vi vil se børn, der er inkluderende og hensynstagende.
2. Tegn: Vi vil se børn, der trives og tager aktivt del i fællesskabet.
3. Tegn: Vi vil se børn, der udviser interesse og glæde for leg med hinanden.
4. Tegn: Vi vil se børn, der fordyber sig - og udvikler sig i leg med hinanden.
5. Tegn: Vi vil se børn, der danner venskaber.
6. Tegn: Vi vil se børn, der kan aflæse andres behov og grænser.

7. Tegn: Vi vil se børn, der kan indgå i sociale spilleregler samt have respekt for andres perspektiv.

TILTAG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner blev følgende tiltag i arbejdet med social kompetence angivet:

1. Tiltag: Tiltag kan ses i den enkelte enheds udviklingsplaner

4.3 SPROGLIG UDVIKLING

SAMMENHÆNG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende fokus for jeres arbejde (sammenhæng) med sproglig udvikling angivet:

Sprog er forudsætningen for at udtrykke sig og kommunikere med andre. Der findes mange forskellige sprog. Talesprog, skriftsprog, tegnsprog, kropssprog og billedsprog er blot nogle af de kommunikationsformer, vi alle benytter os af.

Børn skal støttes i at udvikle deres ordforråd og i at forstå de begreber og regler, der gælder for det talte.

Sprog skaber kontakt, og evnen til at bruge nuancerne i sproget støtter og fremmer forståelsen af og fra andre.

Børn har behov for at møde voksne, der lytter til dem med forståelse og anerkendelse, så de får mulighed for at udtrykke det, de er i tvivl om, glade for eller kede af, og så de frit kan lufte deres meninger, følelser og tanker.

Sproglige færdigheder giver muligheden for at høste viden og erfaringer. Sproget er en forudsætning for gode løsninger af konflikter. Balancen i fællesskabet afhænger af børns evner til at sige til og fra, og om de har de sprogligt kan udtrykke, hvad de mener, og dermed formår at blive forstået af alle.

MÅLSÆTNING OG TEGN

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende overordnede mål for arbejdet med sprog angivet:

Kommunalt fastsatte mål:

Det overordnede mål er at børnene, i forhold til deres alder og udvikling, kan etablere sproglig kontakt og kommunikere med deres omverden, håndtere sprogets form og regler, bruge sproget både situations-bestemt og uafhængigt samt eksperimentere med mange forskellige sproglige ytringer og udtryk.

Områdets overordnede mål:

Børn kan med et nuanceret ordforråd deltage i en længere dialog.

Børn kan bruge rim/remser, synge og lege med sproget.

Børn kan forstå og bruge tegn og symboler, der har en betydning for dem.

Børn kan forstå og handle på kollektive beskeder.

Følgende tegn på læring hos børnene blev formuleret:

1. Tegn: Vi vil høre børn, som bruger mange forskellige ord.

2. Tegn: Vi vil se børn, som lytter og deltager i fortællinger og historier.
3. Tegn: Vi vil høre børn, som indgår i en meningsfuld dialog med andre børn og voksne.
4. Tegn: Vi vil høre børn, som fortæller om egne oplevelser.
5. Tegn: Vi vil høre børn, som bruger forskellige forhandlingsstrategier.
6. Tegn: Vi vil høre børn, som spontant rimer, synger og leger med sproget.
7. Tegn: Vi vil se børn, som kan skrive og genkende eget navn inden skolestart.
8. Tegn: Vi vil se børn, som genkender forskellige symboler og tegn.
9. Tegn: Vi vil se børn, som forstår og følger en kollektiv besked.
10. Tegn: Vi vil høre børn, som tager initiativ til at bruge sproget, til at skabe kontakt og/eller opnå noget.

TILTAG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner blev følgende tiltag i arbejdet med sprog angivet:

1. Tiltag: Tiltag kan ses i den enkelte enheds udviklingsplaner

4.4 KROP OG BEVÆGELSE

SAMMENHÆNG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende fokus for jeres arbejde (sammenhæng) med krop og bevægelse angivet:

Krop og bevægelse er redskaber til at erobre verden. Ved at styrke børns udvikling af motorik, styrke, udholdenhed og bevægelighed, styrkes også deres forudsætninger for at udvikle sig. I dagtilbuddet er der mangfoldige rammer og muligheder for at udfordre børnene til at bevæge sig.

Krop og bevægelse er ikke kun en fysiologisk, men også en sanselig, adgang til verden. Bevægelse baner veje for at udforske, afprøve, nyde og forstå det fysiske såvel som det kulturelle miljø og naturen.

Ved at bruge forskellige redskaber og materialer får børnene anledning til både at bruge og stimulere denne sanseverden. Kroplighed er en del af det at være til stede i verden sammen med andre. Ved aktivt at udforske kroppens muligheder og begrænsninger udvikles børnenes færdigheder og vaner. De får erfaringer i, hvad det betyder at koble f.eks. det talte sprog og kropssproget, og de udvikler herigennem også respekt for, at andre kan have et "andet" udtryk, andre reaktioner og deres egen integritet.

MÅLSÆTNING OG TEGN

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende overordnede mål for arbejdet med krop og bevægelse angivet:

Kommunalt fastsatte mål:

Det overordnede mål er at børnene, i forhold til deres alder og udvikling, kan deltage og være selvhjulpne i hverdagsrutiner, anvende alle sanser, være bevidste om kroppens muligheder og begrænsninger samt mestre koordinering af grundbevægelserne.

Områdets overordnede mål:

Børn udvikler deres sanser.

Børn har bevidsthed om egen krop.

Børn har glæde og motivation i forhold til krop og bevægelse.
Børn har fin- og grovmotoriske færdigheder.

Følgende tegn på læring hos børnene blev formuleret:

1. Tegn: Vi vil se børn, der udforsker deres forskellige sanser.
2. Tegn: Vi vil se børn, der kan rumme fysisk kontakt.
3. Tegn: Vi vil se børn, der glædes ved at udfolde sig aktivt i samspil med andre børn og voksne
4. Tegn: Vi vil se børn, der er selvhjulpne.
5. Tegn: Vi vil se børn, der har forståelse for hygiejne og sund livsstil.
6. Tegn: Vi vil se børn, der er aktive brugere af de eksisterende fysiske udfoldelsesmuligheder.
7. Tegn: Vi vil se børn, der på egen hånd skifter mellem forskellige aktivitetsniveauer.

TILTAG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner blev følgende tiltag i arbejdet med krop og bevægelse angivet:

1. Tiltag: Børn møder engagerede og fysisk aktive voksne.
2. Tiltag: Øvrige tiltag kan ses i den enkelte enheds udviklingsplaner

4.5 NATUR OG NATURFÆNOMENER

SAMMENHÆNG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende fokus for jeres arbejde (sammenhæng) med naturen og naturfænomener angivet:

Naturoplevelser i barndommen bidrager både til den følelsesmæssige, mentale og fysiske udvikling. En naturfaglig dannelse skabes af interesse for og viden om naturen i et miljø, hvor der er plads til at undres og stilles spørgsmål.

Børn har mulighed for at være i og opleve naturen på alle årstider, i forskelligt vejr og landskaber. Når børn leger i naturen, får fantasien spillerum, og børnene udfordres på mange planer både kropsligt og mentalt. I naturen har børn mulighed for at hente førstehåndsindtryk om dyr, planter og materialer. Gennem vidende og medlevende voksne kan børn få vigtige erfaringer, eksperimentere og hente masser af viden om naturfænomener og sammenhænge.

Naturen giver børnene mulighed for at systematisere deres omverden og ved selvsyn fatte sammenhænge, der ellers kan være svære at forstå, det gælder modsætninger, relativitet, tal, mængder og rækkefølger.

At bruge naturen som eksperimentarium og legerum danner grundlaget for en varig interesse for natur og miljø.

MÅLSÆTNING OG TEGN

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende overordnede mål for arbejdet med naturen og naturfænomener angivet:

Kommunalt fastsatte mål:

Det overordnede mål er at børnene, i forhold til deres alder og udvikling, oplever glæde ved naturoplevelser, har kendskab til og respekt for dyr, planter, materialer og rytmer i naturen, udviser nysgerrighed og eksperimenterer aktivt med naturmaterialer samt matematiske tegn og symboler.

Områdets overordnede mål:

Børn har kendskab til og viden om natur og naturfænomener (f.eks. dyr, planter, ild, vand, jord, luft, årstider, miljø, former, antal, vægt).

Børn har forståelse og respekt for naturen og naturfænomener.

Børn er nysgerrige og ser naturen som et læringsrum.

Børn fordyber sig og oplever naturen med alle sanser.

Følgende tegn på læring hos børnene blev formuleret:

1. Tegn: Vi vil se børn hvis leg omhandler det de tidligere har fået viden om.
2. Tegn: Vi vil se børn der behandler planter og dyr med respekt
3. Tegn: Vi vil se børn der efterspørger og viser glæde ved at komme ud i naturen
4. Tegn: Vi vil se børn der leger, undersøger og eksperimenterer i naturen

TILTAG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner blev følgende tiltag i arbejdet med natur og naturfænomener angivet:

1. Tiltag: Tiltag kan ses i den enkelte enheds udviklingsplaner

4.6 KULTURELLE UDTRYKSFORMER OG VÆRDIER

SAMMENHÆNG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende fokus for jeres arbejde (sammenhæng) med kulturelle udtryksformer og værdier angivet:

Kultur er udtryk for menneskers forståelse af og tilgang til verden. Det er gennem mødet med andre og det anderledes, vi definerer vores eget kulturelle ståsted og genkender vores egne kulturelle rødder. Mødet med andre menneskers udtryk og ikke mindst med voksne, der kan formidle kunst og kultur, kan være med til at sætte gang i en udvikling af deres kulturelle udtryksformer. Gennem oplevelser af kunst og kultur får børn inspiration til selv at lege, omforme og eksperimenterer med de udtryk, de møder.

Børn har mulighed for rum og tid til at udfolde sig på egne betingelser, både når det handler om pladskrævende eller mere rolige aktiviteter, der kræver fordybelse. Udflugter til kulturelle tilbud i lokalsamfundet kan bidrage til den kulturelle vækst.

Gennem mødet med andre udtryksformer udfoldes børnene til nysgerrige og tolerante mennesker, der har forståelse for at verden er mangfoldig.

MÅLSÆTNING OG TEGN

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende overordnede mål for arbejdet med kulturelle udtryksformer angivet:

Kommunalt fastsatte mål:

Det overordnede mål er at børnene, i forhold til deres alder og udvikling, kan deltage aktivt i kulturelle fællesskaber og aktiviteter, udfolde sig kreativt, udvise opmærksomhed og kendskab til egne og andres kulturer samt forstå etiske og moralske emner og dilemmaer.

Områdets overordnede mål:

Børn er kulturelt skabende.

Børn har kendskab til tilbagevendende traditioner og højtider.

Børn har forståelse for egen og andres kultur.

Børn er bevidste om sig selv og omverdenen.

Følgende tegn på læring hos børnene blev formuleret:

1. Tegn: Vi vil se børn, der udtrykker glæde og genkendelse ved tilbagevendende kulturelle tiltag.
2. Tegn: Vi vil se børn, der deltager aktivt i kreative processer.
3. Tegn: Vi vil se børn, som eksperimenterer med kulturelle udtryksformer via rollelege, fantasilege og kreative aktiviteter
4. Tegn: Vi vil se børn, der udviser interesse og tolerance for andres forskellighed og kultur.
5. Tegn: Vi vil høre børn fortælle om sig selv og egne oplevelser.
6. Tegn: Vi vil opleve, at kulturelle oplevelser og tiltag sætter sig spor hos børnene.

TILTAG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner blev følgende tiltag i arbejdet med kulturelle udtryksformer angivet:

1. Tiltag: Ideer til tiltag: Sang, musik, teater, dramer, rim/remser/sanglege.
2. Tiltag: Børn præsenteres for forskellige kulturelle udtryksformer.
3. Tiltag: Børn har adgang til forskellige kreative materialer i dagligdagen.
4. Tiltag: Børn præsenteres for lokale kulturelle tilbud.
5. Tiltag: Øvrige tiltag kan ses i den enkelte enheds udviklingsplaner

5 EVALUERING AF ARBEJDET MED ET GODT BØRNEMILJØ SOM EN INTEGRERET DEL AF DET PÆDAGOGISKE ARBEJDE

5.1 ARBEJDET MED ET GODT BØRNEMILJØ

Under udarbejdelsen af pædagogiske læreplaner er arbejdet med børnemiljøet beskrevet med følgende ord:

I Brørup har vi fokus på nærværende, engagerede og deltagende voksne, som følger børnenes spor og indgår i dialoger med børnene. Med afsæt i denne viden og den professionelles viden om barnet etablerer vi læringsmiljøer både inde og ude.

5.2 ARBEJDET MED BØRNEMILJØVURDERINGER

Under udarbejdelsen af pædagogiske læreplaner er anvendelsen af børnemiljøvurderinger til at skabe rummelige læringsmiljøer beskrevet med følgende ord:

Vi vil lave en mere formel undersøgelse af det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø. Til undersøgelsen vil vi anvende filmoptagelser, billeder og børneinterviews. Resultatet skal bruges til at sikre et børnemiljø som inkluderer alle børn på tværs af køn, alder, etnicitet, sociale baggrunde og kognitive kompetencer.

6 AFSLUTNING

Læreplanen indeholder en indledning og en handleplan, omhandlende mål og tegn. Den enkelte børnehave i Brørup udarbejder tiltag med afsæt i mål, tegn og børnegruppens sammensætning. Læreplanen evalueres løbende og revideres næste gang i løbet af 2018.

Udover læreplanen har vi i Brørup udarbejdet mål for barnets digitale dannelse, dette dokument kan rekvireres ved henvendelse til

Områdeleder:

Pia Hansen

Piha@vejen.dk

Personale- og pædagogfagligledere

Kirsten Houllind

kiho@vejen.dk

Eller

Mona Olsen

Mool@vejen.dk

Hjernen&Hjertet

Hjernen&Hjertet er et IT-system, som Rambøll har udviklet til at understøtte arbejdet med udvikling og dokumentation af kvalitet i dagtilbud.

Systemet hedder "Hjernen&Hjertet", fordi det forener den logisk-rationelle "hjerneaktivitet" det er at måle og dokumentere kvalitet, med den "hjerteraktivitet", det er at levere kvalitet i samværet med vores fælles børn.

Hjernen&Hjertet samler oplysninger fra de pædagogiske læreplaner, oplysninger til pædagogisk tilsyn, "Dialogprofiler" til brug i forbindelse med forældresamtalerne og andre oplysninger om den pædagogiske kvalitet.

Oplysninger fra alle disse forskellige dokumentationsopgaver, suppleret med kommunale nøgletal gør det muligt gennem Hjernen&Hjertet at give alle et bedre overblik over kvaliteten i det pædagogiske arbejde.

Du kan læse mere om Hjernen&Hjertet på hjemmesiden: **www.hjernenhjertet.dk**